

Издаје: Друштво „Српско Коло“ (д.-д.)

Уређује: Уредништво „Н. Србобрана“

Издаје: Друштво „Српско Коло“ (д.-д.)

СРПСКО КОЛО

НАРОДНИ ЛИСТ

Огласи рачунају се по цјеновнику. Ако се више од три пута увршћују, рачунају се јефтине.

Уредништво се налази у Николићевој улици бр. 8. Писма се шаљу на уредништво „Српског Кола народног листа“. Рукописи се не враћају.

Христос се роди! Ваистину се роди!

Тим поздравом поздравља се данас српски свијет православне вјере лијепе. Поздравља се и слави Сина Божјега, који је дошао на земљу да препороди и спасе свијет. И рођењем својим хтио је да покаже, да не познаје разлике међу људима, да су сви људи једнаки. Родио се у сиромашној колиби, у сиротињи, у јаслама. И учио је и приповиједао: „Љуби Бога и ближњега свога као самог себе! Сви су људи једнаки“. За ту је науку крв своју пролио, разапели су га на крст.

Па зато на данашњи велики и свети дан поздрављамо и ми сву српску православну браћу на сва четир вјетра и кличемо с њима скупа: „Мир Божји! Христос се роди!“ и одговарамо:

„Ваистину роди!“

„Поклонимо се Христу и Христову рожданству!“

Б о ж и ћ.

(Народни обичаји).

Уочи Божића, пошто се бадњаци унесу у кућу и наложе на ватру, узме домаћица сламе и квочући (а за њом дјеца пијучући) простре по соби, или по кући, ако нема собе. По том узму неколико ораха и баце по слами. Послије вечере пјевају и веселе се. Кад у јутру устану, најприје отиде једно те донесе воде, али понесе жита те поспе воду (као полази је) кад к њој дође. Том водом умјесе чесницу и налију ручак те приставе. Кад се поодјутри, пошто намире стоку, онда сједу за ручак. Али прије него сједу за ручак, избаце по неколике пушке (тако и у јутру рано кад устану), па се онда скупе сви око софре те се моле Богу (држећи свако по једну воштану свијећу у руци) и *мирбожају се*, т. ј. изљубе се сви редом говорећи: „Мир Божји! Христос се роди, ваистину роди, поклањамо се Христу и Христову рожданству“. Потом домаћин покупи све оне свијеће у једну руковет и усади у жито, које стоји на софри у

каквој карлици или у чанку (свакојако жито помијешано заједно: у том жити стоје и колачи којекакви), те ондје мало погоре, па их угасе онијем житом. Оно жито дају послје жене кокошима да носе јаја. Кад почну ручати, неки најприје окусе сира, неки печенице, а неки (као по Сријему и по Бачкој) прије свега срчу *вареник*, али ракије многи не пију први дан због врућице. Око пола ручка устану у славу и ломе колач какогод и о крсном имену, само што нема кољива. На Божић се понегдје руча с вреће (простре се празна врећа мјесто чаршава или по чаршаву), и софра се не диже (нити се кућа чисти) за три дана. Први дан Божића нико никоме не иде у кућу, осим *полажајника*. Од сламе, с којом се на бадњи дан квоче и *пијуче*, оставе домаћица по нешто, па кад насађује кокоши, под сваку метне по мало. Оно уже у којему се слама донесе, не раздријеш се, него се само распусти, па се на Божић у јутру пред кућом баца по њему жита, те кокоши зобале, а домаћица рекне: „Како ми у скупу зобале, тако ми у скупу и носиле! На некијем мјестима (као по Босни и по Херцеговини) *сјачу* на Божић, т. ј. домаћин рано у јутру виче: „*Сјај Боже и Божићу нашему или нашој* (по имену свијем кућанима! редом“). У Рису се у цркви послје јутрење љубе на Божић у јутру сви један с другијем, и тако се онда помире многи, који су дуго времена били у завади. Који се у цркви не изљубе, они се љубе послје пред црквом. Ко има коња, на Божић послје ручка хоће да га пројаше. У Бачкој момчад посједају на коње па по пољу вијају *Божић*. Гдјекоји кажу да се на Божић не могу вериге угријати. У Грбљу гледају с којје ће им стране пињата (котао) наврети, па коме наври од истока, онај се нада срећи оне године. У Боци многи људи пред Божић начине сламницу те с ње као с трпезе једу од Бадњега дне до малага Божића. У Дубровнику мијесе за Божић колаче као мјесец, који се о Божићу дају служителјима и кад ко донесе што са села; овакови се колач зове *лук*. Од божитње сламе гдјекоји носи на њиве да би боље родиле. Гдјекоји ударају рогом од божитњега пецива воћку нероткињу по жилама говорећи: „Ја тебе рогом, а ти мене родом!“ Гдје-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

који опет узму сјекиру и замахну као да поси-
јеку воћку нероткињу, а други му ко рече: „Не
сијеци, родиће“, и кад се то учини трипута за-
стопце, кажу да ће воћка послје родити. Пепе-
лом с чеснице посипају свилене бубе, да их
буде доста као и прашака у пепелу. Гдјекоји
угљеном од бадњака мажу губаве смокве. До
малог Божића говори се, кад се двојица срету
на путу или кад који ком дође у кућу: „Христос
се роди“ (мјесто *добро јутро, помоз' Бог и до-
бар вече*), и одговара се: „*Ва истину роди*“;
тако и кад се пије мјесто *спасуј се и на здравље*.

Ето видите, таки су о Божићу у нашем на-
роду обичаји, који су се из даљних времена са-
чували.

Не вјерујемо ми данас у много тога, што су
стари наши вјеровали, али смо сачували обичаје,
а и треба их чувати, али само оне, који су добри.

Ко су нам браћа близу и далеко.

По Стојану Новаковићу.¹

Сваки час се чита у новинама, у књигама,
и сваки дан се чује у разговору име народ, и
сваки час нам ваља поменути да смо и ми на-
род, и да се зовемо *српски народ*. Знамо дакле,
да ћете запитати, па шта је то *народ*, шта су
то *Срби*?

Ви сви знате, шта је то породица. Деца с
оцем и матером, и очева браћа и њихова деца,
и тако даље, све је то заједно једна породица.
У једном селу или месту има више таквих по-
родица, а како на земљи има хиљадама хиљада
села, градова или вароши, то има у њима још
више породица. Те породице морају да се разу-
мевају, да говором тражи једна од друге оно
што им треба, да се разговарају и договарају
између себе. Али ви сте чули или сами на своје
уши или од других, да има људи, који говоре,
а ви их не разумете ни мало. И кад сам то ка-
зао, одмах ћу ти казати, и шта је то *народ*.
Хиљадама и хиљадама породица, као што реко-
смо, расуте су и на далеко и на широко по
брдима и доловима, око река и покрај мора, по
добрим и лошим земљама на целој земљи нашој.

¹ Стојан Новаковић један је од највећих научника српских.
Написао је много књига о српском језику и о нашој српској
прошлости. Али је он чувен и као велик државник. Био је пре
осам година министар председник у Србији. То је онај човек,
који се борио против тога да се на мађарској изложби у Будим-
пешти носи барјак краљевине Србије међу барјацима оних земаља,
на које Маџари мисле да имаду некакво право и желе их под
своју власт метнути. Маџари су овда много викали на њ, али им
није ништа помогло. Касније је био посланик српски у Цари-
граду и бранио српски народ у Турској. После тога је био по-
сланик у Петрограду све до недавно, где је гледао да утврди
пријатељство између Србије и братске Русије, кад је изабран за
посланика у Народну Скупштину у Београду, где и сада живи.
Он је дакле велик и као човек и као Србин.

Сва та грдна сила људи не говори једним гово-
ром, једним језиком, да се могу разумети. Људи
овога света подељени су на гомиле, које се свака
својим начином разумевају, свака свој језик го-
воре. Колико год има тих гомила, које говоре и
међу собом се разумевају, колико год хиљада
породица заједнички говоре један језик и разу-
мевају се, оне чине народ. На прилику, кад ти
из свога села или места поћеш, можеш лако
знати, докле се простире народ у коме си и ти.
Иди на север, на запад, на исток и југ, па куд
год будеш путовао, докле год чујеш да се овако
говори као код нас или да људе можеш разу-
мети, онда знај, да је то све један народ. Али
тај народ осим нашег говора, нашег језика, по-
носи се и Милошем Обилићем, пева Краљевића
Марка, жали за Косовом, слави славе, има исте
обичаје. Људи, дакле, који говоре један језик,
који имају један понос народни и свуда се
један другог сећају, који имају исте обичаје,
зову се *народ*.

И таквих народа има доста на земљи, и сваки
има своје име, свој говор. Који говоре овај наш
језик, зову се Срби, а других има небројено. Чули
сте да живу народи: Румуни или Власи, Маџари,
Немци, Талијанци, Французи, и многи други. Сваки
народ дакле има своје име као и сваки човек.

Али то још није све. Видели смо мало пре,
како су људи уплетени сви један с другим у по-
родице и сродство. Па то исто има и у тим ве-
ликим гомилама људи, што се зову народи. И
то се сродство познаје по језику. Колико год
људи, макар било и више милијуна, говоре један
језик, зову се један народ. Али није код свакога
народа језик тако различан, да га више ниједан
други народ не може разумети. Често по четири
пет народа имају језике, који су налик један на
други; и ако се не могу одмах добро разумети,
лакше их је научити. И као год што се за људе,
који су у крвној свези, каже да су у сродству,
тако се и за народе, којима су језици налик један
на други, такође каже да су у сродству.

Па тако и ми Срби имамо својих рођака.
Чули сте, на прилику, за Бугарина, можда сте
га и видели и разговарали с њим. Бугари говоре
врло налик на наш говор, али се опет нешто
теже разумеју. То су наши најближи рођаци, и
они имају своју самосталну државу Бугарску, као
што год Срби Србију и Црну Гору. Али су нам
још ближе од Бугара Хрвати, који говоре овако
исто као и ми с врло малим разликама. Оваких
разлика има и међу самим Србима, јер чим су
се два човека родила на два дана раздалеко,
они већ не говоре са свим једнако, и ако су од
једног истог народа.

Према томе су Срби и Хрвати са свим један
исти народ, и језик им је један исти, али су по-
дељени тиме, што се зову тим двама именима,

и што нису били никада сви заједно у једној држави, нити су једне цркве. Јер су Срби, као што знате, већином источне, а Хрвати су западне цркве. Некада су се људи због најмање разлике у исповедању хришћанске вере свађали и мрзили, те се отуда начинио овај раздор у нашем народу; али данас мисли сваки паметан човек, да није то вредно чинити, јер је и Христос увек проповедао мир и братство међу људима. Због те разлике у исповедању хришћанске вере начинила се разлика у писању, те се отуда Хрвати служе словима латинским, која су у црквеном језику латинском што се у њиховој цркви употребљава; а ми смо остали при овим словима која су спрам грчких слова нашим старима саставили ученици Ђирила и Методија, што су нас хришћанству научили и први нашим језиком писати почели.

Срби и Хрвати имају на источној страни своје рођаке Бугаре, а на западној страни Словенце, који живе у Крањској, Корушкој, Штајерској, Горици, Истри и граду Трсту, а који се као и Бугари врло мало разликују од нас језиком својим.

Али осим Срба и Хрвата Словенаца и Бугара имамо ми још народа који су нам у сродству. На северу од нас живе Чеси, Пољаци и Руси, а у покрајини Лужици у Немачкој живе Лужички Срби, али су језиком још даље. Њихов језик још је даље од нашега, него што је језик Словенаца и Бугара. Али се сродност веома јако види. Па после, кад су више народа овако у сродству по језику и обичајима, као што су за нас Бугари, Словаци, Чеси, Пољаци и Руси и Лужички Срби, онда се они сматрају као једно велико племе. И ово племе, у коме смо и ми дакле поред оних осталих, зове се *племе словенско*. А од тог великог племена словенског, ми Срби и Хрвати, Словенци и Бугари зовемо се јужним Словенима или Југословенима, зато што ми живимо на југу, а остали су Словени на северу од нас.

Сви су Словени, од кад се памти, живели некада скупа на грдноме простору, који се протезао тамо преко Мађарске, преко велике горе Карпата, у Русији, Пољској и Чешкој, и заузимали су још пола данашње немачке царевине. Ови су у Немачкој понемчени и остали су само Лужички Срби, којих има данас само око двеста хиљада душа. Пре тринаест стотина година било је већ овде на Југу тих Словена, који су се одозго са севера кретали на Југ и насељавали су ове крајеве где се и данас налазе Јужни Словени. И касније је било таквих сеоба, па су се тако доселили амо и Срби и Хрвати. Али она веза и сродство са Словенима, који су остали у својој старој постојбини, остало је све до данас, а треба и одсад да се и надаље подржава и негује.

Призренска Бистрица.

Ко од вас није чуо ону лепу песму кнеза црногорског Николе I. „Онамо, 'намо“; ко не зна за оно место у тој песми:

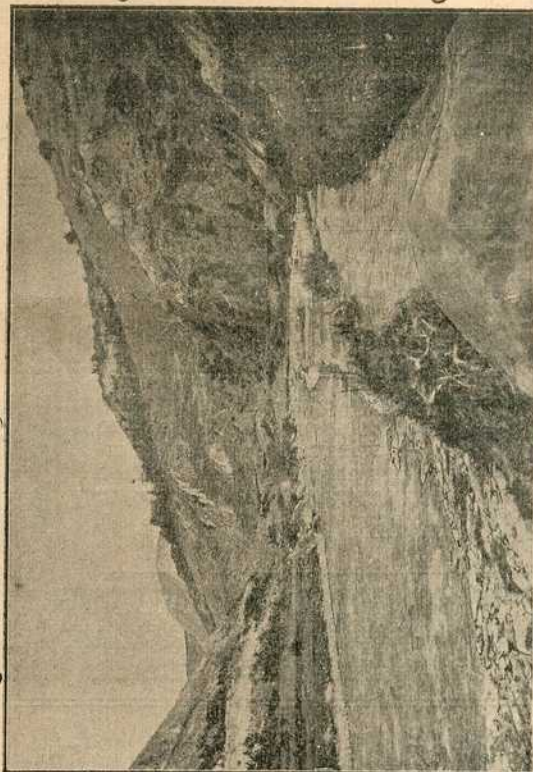
„Онамо, 'намо да виђу Призрен,

„Та то је моје, дома ћу доћ'.

„Старина мила тамо ме зове,

„Ту морам једном оружан поћ'“.

Послије Солуна у Македонији долази Призрен у Старој Србији као највећи град. Лежи на подножју Шар планине. на обема обалама Бистрице, притоке Дринске. Призрен је био, док су Срби царовали, престоница велике Душанове Србије, најлепша и највећа српска варош. Али од сјајних дворова Душанових данас се казују само развалине; велике и дивне цркве претворене су у џамије а осталоме из тога времена нема ни трага. На место Душанова Призрена, данас

Призренска Бистрица крај гроба цара Душана.

стоји истина и опет велики, али прљави и мрачни Призрен, у коме Турци господаре. У Призрену седи данас један православни и један католички митрополит; у њему има прилично основних школа за децу свију вера и једна богословија, коју је православним Србима подигао родољуб Сима Игуманов. На гласу су призренски златари (кујунџије), кожари и пушкари.

Кроз варош тече речица *Призренска Бистрица*. Југоисточно од Бистрице дижу се остатци двора, који се зове Душанов град, за који кажу да га је градио цар Душан. Народ верује, да је тамо сахрањен цар Душан, али предање каже, да је он сахрањен у цркви св. Михаила.

Доносимо ову слику уз опис града Призрена, да се на данашњи велики празник сетимо своје браће, која у ропству чаме, а које уништава ханџар и пушка

арнаутска. Ви сте чули, како је плодан Срем, Бачка, како нам је плодна данашња краљевина Србија. Али сви ти крајеви нису тако плодни, као што је Стара Србија. Да је среће, да није османлијске силе и арнаутске пушке, то би била житница европска, а није чудо што су ту ударени темељи српске државе, кад је то један од најлепших и најроднијих крајева у Европи. Где би српски народ био, да није турска сила уништила у цвету државу српску на плодном Косову пољу. Сетимо се своје браће на данашњи дан и пожелимо им, да и они дочекају бољи и сретнији Божић. Није ни нама лако, али њима је много теже.

Пиши ћирилицом!

Кад пишеш што опћини, кр. котарској или жупанијској области, краљ. хрватско-славонско-далматинској земалској влади у Загребу и свима судовима, онда пиши ћирилицом, јер ти то допушта закон од 14. маја 1887. год., члан 3. Ако Срба у твом мјесту има повећи број, онда ти опћински уред, кр. кот. област и кр. кот. суд мора и одговарати ћирилицом. Тако каже закон, а кад тако он каже, --- онда тако мора и да буде. ---

Свако опћинско заступство или вијеће сваке оне опћине, у којој су Срби у већини, нека тражи и захтијева, да се у опћинском звању или уреду пише ћирилицом, па ће тако бити. Има опћинских звања у Хрватској и Славонији, у којима се већ одавна ћирилицом пише. Не требате ни ви други, да заостанете, за њима, јер би то била ваша и српска срамота.

Краљевић Марко укида свадбарину.

Поранио Краљевићу Марко,
 Поранио низ Косово равно,
 Кад је био на води Сервани,
 Сукоби га Косовка девојка,
 Божју помоћ назива јој Марко:
 „Божја помоћ Косовко девојко!“
 Девојка се до земље поклања:
 „Здраво да си делијо незнана!“
 Ал' јој Марко поче беседити:
 „Драга сестро Косовко девојко!
 „Лена ти си, секо, млађа била!
 „Красна ти си стаса и узроста!
 „Руменила господска погледа!
 „Ал' те, секо, коса покварила;
 „Јер си секо тако оседила?
 „С ког си млада срећу изгубила?

„Ил' са себе ил' са своје мајке,
 „Ил' са свога стара родитеља!“
 Проли сузе Косовка девојка,
 Па говори Краљевићу Марку:
 „Драги брато, делијо незнана?
 „С' себе срећу изгубила нисам,
 „Ни са себе ни са своје мајке,
 „Ни са свога стара родитеља;
 „Већ сам јадна срећу изгубила:
 „Ево има девет годин' дана,
 „Како дође Арап прекоморац,
 „Па од цара Косово закупи,
 „И наметну зулум на Косово:
 „Косово га и поји и рани;
 „Па је други зулум наметнуо:
 „Ко с' удаје, тридесет дуката;
 „Ко се жени, тридесет и четири;
 „Који има, те толико даде,
 „Тај се јунак може оженити
 „И девојка млада удомити:
 „А у мене браћа сиромашна,
 „Нема блага, да Арапу даду,
 „У томе сам јадна заостала,
 „Те се нисам млада удомила,
 „Са тога сам срећу изгубила,
 „Па још за то не би ни жалила,
 „Што нам с' неда младим удавати,
 „И јунаком младим оженити!
 „Него ево и веће невоље,
 „Још је већи зулум наметнуо:
 „На ноћ иште младу и девојку
 „Па девојку Арапине љуби;
 „А невесту слуге Арапове;
 „Обреди се све Косово редом,
 „Даваше му младе и девојке,
 „Ево мени тужној редак дође,
 „Да довече идем Арапину,
 „Да му ноћас јадна будем љуба,
 „Па ја мислим и размишљајам мисли:
 „Мили боже, шта ћу и како ћу?
 „Ил' ћу јадна у воду скочити,
 „Или ћу се млада обесити?
 „Волим, брате, изгубити главу,
 „Нег' љубити свој земљи душмана“.
 Ал' беседи Краљевићу Марко:
 „Драга сестро, Косовко девојко!
 „Не шали се, у воду не скачи,
 „Немој себи смрти учинити,
 „Немој секо душе огрешити!
 „Већ ми кажи Арапове дворе,
 „Где су двори Арапина црна?
 „Имам речи беседити с њиме“.
 Девојка му поче беседити:
 „Драги брате, незнана делијо!
 „А што питаш Арапове дворе?
 „Што их питаш, остали му пусти?
 „Може да си нашао девојку,
 „Па му идеш, носиш свадбарину:

„А можда си јединац у мајке,
 „Па ћеш брате, тамо погинути,
 „Па шта ће ти саморана мајка?
 Марко с' маши руком у џепове,
 Па извади тридесет дуката,
 Па и даје Косовки девојки:
 „На ти секо, тридесет дуката,
 „Пак ти иди своје белом двору,
 „Пак се рани, док ти с' срећа јави;
 „Само кажи Арапове дворе,
 „Ја ћу платит' свадбарину за те.
 „За што би ме Арап погубио,
 „Кад ја имам, сестро, доста блага,
 „Мог'о б' платит' све Косово равно
 „Камо л' не би за се свадбарину?“
 Девојка му поче беседити:
 „Нису двори већ шатори пусти.
 „Погледајде доле низ Косово
 „Где се онај свилен барјак вије,
 „Онде ј' шатор црног Арапина,
 „Око њега зелена авлија,
 „Сва авлија главам' накићена:
 „Ево нема још недеља дана,
 „Како ј' проклет' Арап исекао
 „Седамдесет и седам јунака
 „Косоваца тужни ђувегија;¹
 „Арап има четрдесет слугу,
 „Што чувају стражу око њега“.
 А кад Марко саслушао речи,
 Крену Шарца, оде низ Косово
 Добра Шарца врло расрдио,
 Из копита жива ватра сева,
 Из ноздрва модар пламен лиже:
 Срдит Марко језди низ Косово,
 Рони сузе низ јуначко лице,
 А кроз сузе гневно проговара:
 „Ој давори ти Косово равно!
 „Шта си данас дочекало тужно,
 „После нашег кнеза честитога,
 „Да Арапи сад по теби суде!
 „Ја срамоте поднети не могу,
 „Ни жалости велике трпити,
 „Да Арапи таки зулум чине,
 „И да љубе младе и девојке
 „Данас ћу вас, браћо, осветити,
 „Осветити или погинути“.
 Оде Марко право пред шатора,
 Угледа га Арапова стража,
 Па казује црну Арапину:
 „Господине Арап прекоморче!
 „Чудан јунак језди низ Косово
 „На витезу коњу шареноме,
 „Добра коња врло расрдио,
 „Из копита жива ватра сева,
 „Из ноздрва модар пламен лиже:
 „Оће јунак на нас ударити,

Ал' беседи Арапине црни:
 „Децо моја, четрдесет слугу!
 „Не сме јунак на нас ударити,
 „Ваља да је нашао девојку,
 „Па нам иде носи свадбарину,
 „Жао му је, што ће дати благо,
 „Са тога се врло расрдио;
 „Већ изид'те пред нашу авлију,
 „Па јунака дочекајте лепо,
 „Пред њиме се смерно поклоните,
 „Под њим добра коња приватите,
 „Примите му коња и оружје,
 „Пустите га мени под шаторе,
 „Не ћу блага, узећу му главу,
 „Да добијем коња према себе“.
 Испадеше Арапове слуге,
 Да под Марком добра коња приме,
 А кад близу угледаше Марка,
 Не смедоше пред Марка изићи;
 Беже слуге под шатор Арапу,
 Па се крију за Арапа слуге,
 Покривају сабље јапунџети
 Да им Марко не види сабаља.
 И сам Марко у авлију уђе,
 Пред шатором одседнуо Шарца,
 Своме Шарцу тихо беседио:
 „Одај Шаро и сам по авлији,
 „А ја идем под шатор Арапу,
 „Наоди се шатору на врати,
 „Ако б' мени до невоље било“.
 Пак се Марко под шатора шеће,
 Арап седи, пије вино ладно,
 Служи му га млада и девојка;
 Божју помоћ вазивао Марко:
 „Божја помоћ драги господине!“
 Арап њему лепше одговара:
 „Здрав, јуначе, делијо незнана!
 „Од' јуначе да пијемо вина,
 „Па ми кажи што си ми дошао“.
 Ал' беседи Краљевићу Марко:
 „Немам каде с тобом пити вина;
 „А добро сам до тебе дошао,
 „Врло добро, боље бит' не може;
 „Ја испроси лепоту девојку,
 „Осташе ми на друму сватови,
 „Дошао сам дон'о свадбарину,
 „Да дам, благо да водим девојку,
 „Да ми нико на пута не стане;
 „Кажи мени, што је свадбарина?“
 Арап лепо Марку одговара:
 „Та ти за то и одавна знадеш:
 „Ко с' удаје тридесет дуката;
 „Ко се жени тридесет и четири;
 „Ти се видиш јунак од мејдана,
 „Није квара да стотину дадеш!“
 Марко с' маши руком у џепове,
 Пред Арапа три дуката баци:
 „Веруј мени, више немам блага,

¹ Ђувегија: младожења.

„Већ кад би ме тео причекати,
 „Док се вратим, с лепотом девојком,
 „Тамо ће ме даривати лепо,
 „Све ћу теби поклонити даре,
 „Теби даре, а мени девојка“.
 Цикну Арап, као змија љута:
 „У мен', курво вересије нема!
 „Не даш блага, са мнош се подсмеваш!“
 Па потрже тешка буздована,
 Те удара Краљевића Марка,
 Удари га три четири пута,
 Насмеја се Краљевићу Марко:
 „О јуначе, Арапине црни!
 „Ил' се шалиш ил' од збиље бијеш!“
 Цичи Арап као змија љута:
 „Не шалим се, већ од збиље бијем“.
 Али Марко поче беседити:
 „А ја мислим, да се шалиш, тужан
 „А кад море ти од збиље бијеш!
 „И ја имам нешто буздована,
 „Да те куднем три четири пута;
 „Колико си мене ударио,
 „Толико ћу тебе ударити,
 „Па ћем' онда на поље изићи
 „И изнова мејдан започети“.
 Трже Марко буздована свога,
 Пак удари Арапина црна,
 Како га је лако ударио,
 Искиде му из рамена главу!
 Насмија се Краљевићу Марко:
 „Кад брж' оде са јунака глава!
 „Кан' да није на њему ни била!“
 Трже Марко сабљу од појаса,
 Пак зареди Арапове слуге,
 Исече му четрдесет слугу,
 А четири не хте погубити,
 Већ и Марко остави за правду,¹
 Кој, ће сваком право казивати,
 Како ј' било Арапу и Марку;
 Све с' авлије поскидао главе,
 Па је главе саранио лепо,
 Да ј' не кљују орли и гаврани,
 Па авлију пусту накитио,
 Накити је арапским главама!
 Арапово благо покупио;
 А четири слуге Арапове,
 Које није тео погубити,
 Оправи и' по Косову Марко,
 Оправи и на четири стране.
 Те телале² по Косову слуге:
 „Где девојка има за удају,
 „Нека тражи себи господара,
 „Нек с' удаје док је за младости;
 „А где јунак има за женидбу,
 „Нек се жени, неки љубу тражи;

¹ За правду као за сведочанство, да се зна како је било.

² Телалити: на глас викати заповест какву, или што на знање.

„Од сад више нема свадбарине,
 „Марко за све свадбарину плати“.
 Све повика мало и велико:
 „Бог да живи Краљевића Марка!
 „Који земљу од зла избавио,
 „Кој' сатари земљи зулумћара;
 „Проста м' била и душа и тело!“

Кад у војску идеш...

Писао сам ти већ један пут у овим твојим лијепим новинама. Писао сам ти о народном посланику, каква права према њему имаш. Данаас ћу ти писати каква права имаш у војсци, шта треба и мораш да радиш, а од чега се мораш да чуваш, кад у војску дођеш. Познамо се, своји смо, хајде дакле да се и о томе поразговоримо.

— Ти знаш шта је то: цара служити. Нема давно како је укинута граница, престала сабља да ти заповиједа, а заповиједала ти је доста. Како није? У мојем крају приповиједају још и данас, како су официри за границе залазили по селима у куће, и завиривали ти у лонце, котлове, наћве, мљечаре, гледали да ли је све чисто и у реду. Заповиједала ти је богме. Није само у канцеларији и на егзерцирању, него, долазила ти је и у кућу, по кући звекетала и заповиједала. Ти знаш дакле, шта је то: цара служити, и чудићеш се, што хоћу и могу да ти ја пишем о ствари, коју познаш. Али видиш, не мој се чудити. Причекај мало, одмах ћеш видјети да треба да ти и о том пишем.

Прије него што започнем о томе, морам те нешто замолити. Ево видиш шта је: Кад год сам се састајао и разговарао са нашим свијетом имао сам ти велике муке с њима због тијех ријечи: цара служити. Стојим ту с људима и питам их за брата или сина, гдје је, шта је с њим? — Цара служи, веле.

Ако твој син или брат у војнике оде, он иде тамо да се научи пушци и другом оружју, он иде то по закону, свеједно као што ти по закону порез плаћаш, у војску ићи и то је као неки порез. — Па онда још и то да ти кажем, да они који живе у краљевини Угарској и краљевини Хрватској и Славонији треба да кажу краљ, а не цар, јер ми живимо у те двије краљевине. То је истина, да је наш краљ цар аустријски, али је нама краљ. Тако сам увијек говорио и некоји су ме одмах разумјели, други нијесу. За то, брате, молим тебе да ми и ти помогнеш да исправимо ту погрешку нашу. Молим те дакле, говори и учи свијет. Ти плаћаш порез а то што на војску идеш, то ти је свеједно као порез.
 Порез је за др-

жаву, то значи за нас све. Порез је за школе, за цркве, за уреде, за путеве, за болнице, за плаће чиновника све оздо од писара до краља.

Рекао сам, идеш у војску, јер је закон такав. Тежак је то закон, знам ја. Није то лака ствар оставити кућу, послове код куће па отићи тамо на три године. Изгубити те три године за себе а тамо се мучити, је ли? Јест, знам ја, тешко је то, али шта би, кад је данас још такав ред у свијету. И у свима другима државама је тако у Европи, у некојима траје служба у војсци још дуље него код нас. Има једна земља у којој служба у војсци само двије године траје, то ти је Француска. Тамо народ има већа права него код нас, па су народни посланици стари закон измијенили, по којем су и код њих људи три године служили са новим, по којем сада служе само двије године. Али доћи ће то и код нас. Имамо и ми у нашој држави Аустро-Угарској људи који на то мисле. Јаки су до душе они горе што су на влади, па то не даду шале, али једанпут ће морати дати. То ће бити онда кад ми Срби, а и други народи у држави нашој, будемо сви имали у саборима своје праве народне људе, који познавају тегобе и муке народа. Кад њих буде више, они ће бити јачи па ће и они онда такав закон направити.

Како видиш мораш за сада три године да злужиш. То је зло, велиш. Имаш право, али и ако је истина да има људи, који од зла у које пану још веће зло направе, има их, брате, и таковијех, који су кадри да нађу и у злу добра, а то се може, вјеруј ми, јер зло не иде никада само него води увијек и нешто добра уза се, мора човјек само памети у глави имати и то видјети. Хајде дакле да се сад о том поразговоримо, како би могао човјек ту науку сложити са твојим злом, које имаш кад у војску дођеш.

Може се сложити, можеш брате то зло мањим направити, казаћу ти све лијепо по реду како то мислим и знадем.

Ти много гријешиси кад у војску идеш. Први гријех, највећи ти је, што ти, чим чујеш да су те у војнике узели, у велики страх дођеш. Тај твој страх расте све то већма, чим се јаче дан приближује, када ћеш отићи. А кад онда одеш, тамо дођеш и ондје те обуку, онда си сасвим убијен, као затучен. То ти не ваља. Ти си човјек грађанин, плаћаш свој порез али имаш и своја права, ти се не требаш никога бојати. Слободно хајде, дигни главу и не бој се.

Начелника и биљезника плаћаш, да у опћини у канцеларији раде, а лајтнанта и обрстара плаћаш, да те уче муштри, оружју и другом војничком реду.

То је једно, друго је, што не радиш добро, ово. Ти дођеш тамо у страху, у томе страху своје бојиш и казати, шта си и ко си. Немој тако. Слободно дођи тамо, слободно кажи сваком, ко те пита, у брке: — Србин сам. То теби не може и не смије нико забранити. Знај, брате, наши стари Срби су крвавили кроз стотине година своје гаће за ову нашу државу и тога нема ко би смио нама, њиховима потомцима, забранити, да кажемо да смо српске крви и племена.

Немој се дакле страшити, кажи слободно: Србин сам, гледај да што прије научиш муштру, и кад њу научиш, владај се по законима које тамо чујеш и никога се не бој. Дурај оно што је тешко, оно што је неправдо не дај на себе. Притужи се, закони су свуда, и у војсци су. Гледај да те законе научиш па ћеш онда знати шта ти смије каплар и официр рећи и запо-вједити, а шта не смије. Ако ти каже нешто што не смије, притужи се, своје право ћеш добити. Тући те не смије, то се и не дај. Притужи се одмах чим те старији руком дирне, ја знам добро војничке законе, они забрањују да се војници туку.

Тако ради, а да ти вријеме у војсци прије прође, да нешто добро и паметно кући понесеш, отвори добро очи те три године и учи. Ти видиш у те три године много туђег свијета и живота. Гледај увијек, свуда гдје дођеш како народ тамо живи, како ради земљу, како храни марву, запамти оно што видиш да је добро. Дуге су зимске вечери и љетни дани, које ћеш провести на стражама или без посла у касару. Гледај да нађеш каквих књига и читај, а ако писати и читати не знаш, учи. Доста другова ћеш тамо имати који ће знати, моли једног да учи с тобом. За три године си кадар научити, учи, биће ти мило кад се вратиш кући, па мати, отац ти, брат, читаво село види, да нијеси узалуд на војсци био, да си тамо нешто научио.

То ти је, брате, најглавније, што сам ти имао приповједити, како да се владаш кад у војску идеш. Ако будеш тако радио, уз то се још чувао да се тамо по градовијех не отрујеш са којекаквим нечистим женама, којих има тамо тма Божја, онда ћу бити весео, што сам ово написао. Бићу весео јер ћу те видјети гдје учиш, враћаш се кући здрав и паметнији него што си отишао. А то требамо

данас, брате, ми Срби, памети требамо у овим тешким временима данас, у којима живимо.

Ето свршио сам. Ово нека ти буде моја честитка за Божић. Добро ти дошао, нашао те у здрављу и весељу а до године, дај Боже, још боље.

Милић.

Најважније из закона о опћинама.

I.

Опћински закон у Хрватској и Славонији.

Ми ћемо казати данас оно што сваки треба да знаде из закона о опћинама, који вреди за Хрватску и Славонију. Други пут говорићемо о опћинском закону у Угарској, а затим о закону у Далмацији. Закон, којим су уређене опћине у целој Хрватској и Славонији потиче још од пре тридесет и три године. Тај закон није био добар ни за оно време, а камо ли за данас, јер опћина нема оне слободе, коју треба да има. Свака опћина треба да има што ширу своју управу, самоуправу (аутономију), па да опћински одборници по најбољем знању свом бирају честита и ваљана човека за свога начелника, да постављају ваљане људе за бележнике и благајнике, да управљају слободно иметком опћинским по најбољем знању свом. Ако опћински одбор добро ради, добро ће бити опћини, ако зло, зло опет по опћини пада. Код нас котарска област или котарски предстојник, па онда сви горе даље до владе, могу да спречавају рад опћинског заступства и удешавају онако, како они желе. Код других народа није то тако, јер у тих је опћина слобода, па народ у опћини управља сам својим пословима, а не мешају се други непозвани. Далмација има бољи закон, а краљевина Србија има врло красан опћински закон, као што је код сретних и напредних других народа.

Али за то не треба малаксавати и губити вољу за рад, ако у нас закон није онакав као у другим срећнијим земљама. Ми треба да бирамо у опћински одбор увек своје праве, поштене, честите, добре људе, за које по души можемо казати да су дорасли послу, да воде бригу о целој опћини, а не треба бирати оне, који нису дорасли, који не разумеју, па макар их сто пута препоручивао котарски предстојник.

Ми треба да засучемо руке, па радимо што боље можемо и по овом закону. А ако наш закон није онакав, као код других сретних, треба опет бирати за посланике у сабор честите људе и тражити од свакога од њих, да се донесе нови закон, који ће бити бољи, и који ће дати више слободе, већу и ширу управу народу у опћини.

Код нас у Хрватској и Славонији вреди опћински закон од г. 1870. По томе закону опћи-

нар је сваки угарско-хрватски држављанин, који или станује у опћини или има у њој свога иметка. Опћинари су дакле:

1. Они, који припадају опћини, јер су у њој рођени или у опћину примљени, у њој станују, али и свога иметка имају.

2. Они становници, који су у опћини рођени или у опћину примљени, у којој стално станују.

3. Они, који у опћини имаду свог земљишта, али у опћини не живу.

4. Нестални, који по свом послу или занимању привремено опћини припадају.

Опћину заступа опћински одбор, који већа, саветује се и одлучује шта треба све радити и урадити у опћини, а начелник са другим чиновницима мора то онда извршивати. Опћински одбор бира се на три године дана. Избором равна котарска област, то јест њезин чиновник. Право бирати друге у одбор (то се зове активно изборно право) има сваки пунољетан, самосталан опћинар мушког рода. Код задруга има то право господар задруге. Али за одборника може бити изабран (то је пасивно право избора) само опћинар, који припада опћини или онај, који има у тој опћини најмање 20 катастралних рали (јутара) свога земљишта, ма да у њој не живи. Нити могу друге бирати (активно право) нити сами изабрани бити (пасивно право) војници док служе у војсци, и онда они који су тужени ради злочинства. Људи који имају преко 60 година не морају се дати бирати, а ако буду изабрани за одборнике не морају се примити.

Опћинског начелника у сеоским опћинама бира опћински одбор или заступство већином гласова на предлог изасланика котарске области. У седници треба да буду две трећине свију заступника.

Ако ко држи, да изборна листина одборника није добро састављена, или има приговора против опћинског заступства, може дати уток после избора у року од 8 дана на котарску област.

Опћина има две врсти послова да свршава: Једни су послови чисто опћински, јер се само тичу опћине и њезине користи. Такви су послови, на прилику, управљање опћинског иметка, бирање опћинских чиновника, одређивање плаће чиновницима, узимање зајма за опћину, одређивање колики ће бити намет. Ако је тај намет до 20 новчића на једну порезну форинту (20 од сто или 20%) онда одобрава котарска област, од 20 до 40 новчића на форинту одобрава управни одбор жупанијски, ако је већи, онда одобрава земаљска влада. За те праве опћинске послове каже се у закону да спадају у *наравни круг рада* (дјелокруг) *опћине*. Али опћина има и таквих послова, који не би спадали на њу, али су пренесени на њу по закону, па их мора да

свршава, и ако то није увек право. На прилику, опћински чиновници побиру државни порез, а опћине немају отуда никакве користи, то није право. Има још других послова пренесених као што је: суделовање код асентације (новачења), задружне деобе, размештање војске по становима, редарство и тако даље.

За подмиривање опћинских потреба употребљавају се опћински дохотци, и затим опћински намет. Најдаље до 15. новембра сваке године опћинско заступство одреди прорачун, то јест израчуна, колики ће бити идуће године дохотци опћински, а колики издатци, и према томе онда ударе намет на опћину. Што више опћина има прихода, на прилику од сајма, од опћинске потрошарине, од опћинских шума и земљишта, што се мање троши, а више штеди, биће и намет мањи. Опћинско заступство има држати седнице редовно сваки други месец, а ако је потреба може се држати и изванредна седница, ако то тражи већина одборника или ако одреди власт. Председава опћински начелник. Жупанијска област може из важних разлога распустити опћинско заступство.

Још имамо да кажемо и ово: Кад се продаје опћинско добро какво, онда треба на то да пристану две трећине одборника и да закључак одобри котарска област, ако то добро не вредп више од пет сто форинти. Ако вреди више од чет сто, онда одобрава жупанијски управни одбор, све до пет хиљада форинти. Више од тога мора одобрити земаљска влада.

Ко не наштеди — не натече.

Пише парох Владимир Милутиновић.

Данас се народ јако тужи. Тужи се сељак, тужи господин; тужи се радник, тужи чиновник. Сви се туже да је данас тешко живјети, да је велика скупоћа, да се до новца тешко долази. Има у томе истине. Скупоћа велика, а до зараде се мучно долази, потече ту зној потоком, глава се лупа, а руке се жуљевима обаспу. Па ипак би могло бити мање туговања, могло би се и преполовити. Кад су ови дани тешки, морамо се трудити да их својом снагом олакшамо, а олакшаћемо их радом и разумном штедњом, јер „у радише свега више, у штедише још и више“.

Ја знам радити, ама како се то разумно штеди — питаће ко?!

Мјесто одговора ево истините приче.

Послије службе Божје стајали смо пред црквом — разговарали смо. Разговор се поведе и о тешком времену данашњем. Сви се тужили. Скупоћа је данас, говорио један. Таман једном руком новац примиш, другом га већ мораш издати — бесједио други. Чича Пантелија — миран као увијек — ћутао, шарао палицом по земљи, смиуљио се. Гле, чича Пантелија се не тужи, смјешка се — упозорим

народ на чичу што је палицом по земљи шарао. Сви погледаше у њега, а Јова ће — мудрац као увијек —: Па богат је, најбогатији у нашој парохији па му се лако смјешкати. Чича се мало испрси па ће Јови:

Како то, човјече, диваниш, нисам се ни ја богат родио, већ сам купио новце куд сам год стигао.

Како се то купе новци научи и нас — закликташе сви.

Е па чујте, поче чича Пантелија. Као дијете слушао сам мог покојног оца, како је свима говорио, и мојој матери и свој чељади: „Само штедите, не разбацујте, Бог је дао а ми морамо чувати, морамо бити добри пастири и свог блага и свог имања, јер „ко не наштеди, не натече“. Па како је говорио, тако је и радио и нама је дјечи и ако нас је много било, оставио поњешто да можемо почети газдовати. Ја сам увијек понављао очеве ријечи „ко не наштеди не натече“ и нијесам се покајао.

Кад сам био млад, а младо лудо, повукло ме срце на расипање, ал' му нијесам дао на вољу. Мој сусјед, Миле, купи на сајму за 12 фор. чизме, баш су лијене биле. Пожелим и ја чизме. Легнем у постељу и мислим на чизме. У једаред тргнем се, падну ми на намет очеве ријечи „ко не штеди, не натече“, помислим: имам јевтине опанке, не требам скупе чизме „ко купује оно што не треба, продаваће и оно што треба“, предомислим се да ћу купити за 12 фор. женско теле, од тог сам телета цијелу пасмину извадио, имам је и данас пун тор. Ту превуче руком преко очију па настави.

Пођем једаред у шуму сјећи дрва, обучем старо закрпано руво. Обуци друго, вели моја Јерина, биће тамо народа, не буди најгори. Не идем у цркву већ на рад, а „крпеж кућу држи“ одврнем јој и одем, у шуми запнем и чакшире попарам, да су биле нове ето грдна квара. Како онда тако и данас, на дјело увјек у закрпаној роби — па фала Богу.

Ту застаде, а Јова ће и сви други: причај, причај, знате, допале им се мудре ријечи.

За вријеме границе, наставиће чича Пантелија, ишао сам по доктора, да га довезем да прегледа једног мртвог. Док сам на доктора чекао, дао сам коњима сијена, коњи и по земљи разбацали. Доктор изађе и сједе у кола, а ја купим по земљи сијено. Добро је виче он. Још ово мало кажем ја. Остави, и други оставе по пуну авлију — вели доктор! Ја покупим све па у кола. На путу му кажем: велите, господине, остави то мало; оно јесте, вели се, мало је, али без мало нема ни много. Мој ми је отац говорио: сине, без навиљка нема пласта, без пласта нема воза, а без воза нема стога, дакле штеди навиљке. Доктор вели: имаш право. А ја и онда и данас добро чувам навиљке, па сијена задоста и по Ђурђеву.

Сви одобраваху па и Јова.

Он опет прича: кад сам куда ишао, гледао сам преда се. Овдје дигнем стари чавао (ексер), ондје други, напу. мо сам двије копање, па кад сам оно прије 10 година покривао стање даском, ни за новчић нисам купио чавала, а мој кум Дмитар купио код Симе за 5 воринти.

Што могу у силу продати не гоним на сајам, јер тамо и дане и новце трошим. Њеки вешају ћерима дукате

Савјетујте своје рођаке и пријатеље да купују и читају овај лист.

под врат, моја Тина нема ни једног, па ипак је синоћ имала већ десетог просца, ал велимо: млада је, нек расте и она и њена прђија, а прђија јој је у марви, па се увијек мпожи.

Кад ме је мој отац женио, држао је сватове само један дан, позабавили се до 10 сати у вече, па се разишли. Уштедио човјек на свадби па купио ливаду у Међувођама. Баш му фала, тако ћу и ја кад мог Петра узјеним.

Шкртица је он — рећи ће Јово. Шта шкртица, осврте се чича. Па ти и не знаш што је шкртица. Молим вас, господине, кажите му.

Шкртица или тврдица је онај, који сувише љуби земаљско благо, тако да од њега неће никаква добра дјела да чини — рекох ја.

Ето видиш. А сад питај нашег господина и тудоре, јесам ли ја дао икад кад су за какво добро дјело купили.

Увијек, увијек — кажемо ми.

Нисам ја шкртица и не дао Бог, узвикну чича, већ човјек, који чува бијеле повце за црне дане.

Кад би ми сви овако радили као чича Папе — прихватим ја, не би праг ђедовски раскпавали, не би нам требало Америке, било би нам је и код куће: не би нам туђинац ор'о п. грунту, гђе су нам некад стари тројачили. Кад би чичипим трагом пошли, смјешкали би се увијек као оно и он мало час, мање би уздисали, а још мање се тужили на тешке дане.

Истина, истина — рекоше сви, и разиђосмо се

Девојка и сунце.

Девојка се сунцу противила:

„Јарко сунце, лепша сам од тебе,

„И од тебе и од брата твога,

„Од твог брата сјајнога месеца,

„Од сестрице звезде преоднице,

„Што преоди преко ведрa неба

„Као пастир пред белим овцама.“

Јарко сунце Богу тужбу дало:

„Што ћу, Боже, с проклетом девојком?“

А Бог сунцу тијо одговара:

„Јарко сунце, моје чедо драго,

„Буд' весело, не буди љутито,

„Ласно ћемо с проклетом девојком:

„Ти засијај, преплани јој лице,

„А ја ћу јој уду срећу дати

„Уду срећу, све ситне девере,

„Злу свекрву, а свекра горега;

„Сетиће се, ком' се противила.“

Изборне листине у Хрватској и Славонији.

Шта су то изборне листине, запитаћете. Изборне листине или изборни листови су књига, у коју се уносе имена оних, који бирају народног заступника. У ту се књигу уноси име и презиме онога, који бира посланика, каже се шта

је, на прилику: Петар Павловић, сељак, занатлија, гостијоничар, трговац и т. д., упише се даље колико плаћа пореза, и тако се редом уносе имена свију оних, који имају по закону право да бирају.

Сваке пете године, јер се код нас сваке пете године бира посланик за сабор, саставе се те листине код опћинског и градског поглаварства, па се кроз свију пет година на концу године исправљају. Ако има какве промене, ако је, на прилику, ко умро, изостави се из листина, ако је ко придошао и плаћа пореза, колико закон тражи, унесе се унутра, ако је ко изгубио право, јер му је због продаје иметка или због чега другог пала пореза, брише се из листина. Али људи који састављају те листине, нису непогрешиви, па изоставе из листина често пута оне, који имају право гласа, а понеки чиновници опет изостављају из листина и онаке људе, који су им непоћудни. За то свако треба да пази да се његово право не крњи, па да за времена учини што треба и да га упишу у листине, јер иначе кад дође до избора, а то може бити и изненада, не може да врши своје право, јер нема права гласа, а нема га за то, јер није унесен у листине.

Шта треба дакле радити и како треба на то пазити? Ево овако: Сваке године у месецу јануару, од првога до тридесетога јануара, прегледају листине градска и опћинска поглаварства (ова друга, т. ј. опћинска поглаварства под надзором изасланика кр. кот. области), и онда тако прегледане може свако опет прегледати и преписати их. Сваки онај, који није унесен у те листине, има право тражити, или како се каже, рекламирати, да се то учини. Укратко напише приговоре, у којима каже, да има право да буде унесен у листине, па тражи да се то учини. Те приговоре решавају онда посебни одбори, а шта треба радити, ако тај одбор одбије приговоре, казаћемо мало касније, док најпре кажемо, ко има право гласа и колику порезу мора плаћати.

Има две врсте људи, који бирају народног заступника: они, који бирају народног заступника сами главом, или како се каже непосредно, и они, који не бирају сами главом непосредно, него посредно, т. ј. њих педесет бирају једног човека, а овај онда гласа главом за народног заступника. Они први зову се изборници, [а ових педесет, који бирају између себе једног изборника, зову се бирачи.

Запитаћете, колико пореза морају плаћати по закону изборници, а колико бирачи? Ту има опет разлике: У градовима бирају непосредно они, који плаћају најмање 30 К (15 ф.) изравног пореза, ако осим тога имају 24 године и ако су завичајни у којој опћини. За чи-

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

новнике, свећенике и још неке вреде друкчији прописи, јер они не морају толико плаћати. У сеоским опћинама, осим свештеника, бирају непосредно они, који плаћају 60 К (30 фор.) изравног пореза. У личко-крбавској и модрушко-ријечкој жупанији изборно право имају господари (газде), који плаћају 30 К (15 фор.) изравног пореза, а трговци и обртници, који плаћају 40 К (20 фор.) пореза. Ти су дакле изборници, јер бирају сами народног заступника.

Али сви они, који не плаћају у сеоским опћинама порез, који се тражи, да могу сами главом гласати, ако плаћају најмање 10 К (5 фор.) (у модручко-ријечкој жупанији 6 К), онда бирају њих педесет бирача једног изборника.

Рекли смо већ напред, да сваки онај, који није унесен у листину изборника или бирача, а плаћа прописну порезу, завичајан је у којој опћини Хрватске и Славоније, има двадесет и четири године, није кажњен ради злочинства по суду, па има дакле грађанска права, сваки такав има право тражити да се у листине унесе т. ј., има право поднети опћинском или градском поглаварству своје приговоре против листине. Те приговоре или рекламације решавају посебни одбори. Ако бирач, т. ј. онај, који плаћа 10 К (5 фор.) пореза, приговори листинама бирача, онда ће одбор одлучити, има ли он право или не. Против тога решења нема даљег призива. Али ако изборник, т. ј. онај, који плаћа 60 К (30 фор.) пореза, у градовима 30 К (15 фор.) у року од осам дана приговори, па одбор одбије његове приговоре, онда он има право призива на кр. сто седморице у Загреб.

Казали смо, оно што је главно о изборним листинама, а говорили смо зато, да сваки од вас пази на ово своје право, ако га има или ако мисли да га има. Изборници бирају посланика, а посланик кроји капу народу. Ако су посланици народни људи, онда ће и народу бити боље и лакше. Пазите дакле, да ли сте унесени у изборне листине.

Српска народна скупштина у Двору.

Српска самостална странка одржала је ове године своју четврту скупштину у уторак 9. (22.) децембра у Двору, у Банији. На скупштини било је преко 5000 Срба ратара из Двора и околине, који су у четама под 12 српских барјака дошли у Двор на скупштину, на овај народни збор и договор. Ове чете предводили су већином српски свештеници, сваки своје парохијане. Од народне господе дошли су на ову скупштину свештеници: Јово *Кос* из Брђана, Матија *Пауковић* из Јаворња, Младен *Остојић* из Жировца, Јосиф *Драишић* из Рујевца, Нинко *Седлар* из Слабиње, Михаило *Медаковић* из Јасеновца и Јован *Обрадовић* из Шегестина. Из Загреба је дошао на скупштину г. Светозар

Прибићевић, главни уредник „Новог Србобрана“. Из Босне су дошли г. Алекса *Поповић*, парох из Добрлина, г. Душан *Дрљача* трговац из Бос. Новог са неколико својих Срба суграђана.

Скупштину је отворио г. Симо Живковић правник, те је предложио скупштини за председника г. Симу Живковића трговца из Двора, што је скупштина и усвојила.

Затијем су отпочели говори, те је први говорио г. Симо *Живковић* правник. Он је казивао, како су потребне ове народне скупштине, јер се ту најбоље можемо поразговорити о својим невољама и свему осталом. Даље је тумачио како је наша монархија подијелена у двије државне поле. У једној половини владају Нијемци, а у другој Мађари. Нама је према томе тешко, јер нијесмо своји господари, не располажемо својим земаљским приходима, својом касом. Даље је причао, како је потребно, да народ бира своје праве народне људе у опћинско вијеће, па онда за жупанијске скупштине. Но бирање посланика за сабор је најважније јер се ту одлучује, какви ће бити закони, колики порези и све остало. Кад је тако, онда треба бирати у сабор само таке људе, који су прави пријатељи народни и који ће настојати, да се доносе такви закони, који ће бити корисни за народ. Даље је говорио о том, како би требао да има сваки пунољетан и поштен човјек право гласа, а не само богатији као што је сада. Зато треба бирати у сабор само таке људе, који ће настојати у сабору, да се донесе такви закон, према којем ће моћи сваки пунољетан и поштен човјек гласати. Садашњи закон о штампању новина не да, да се може слободно писати, него се плијени, па притом показује „Нови Србобран“, који је заплијењен, на име оно што се није смјело штампати, остало је бијело. Прави народни посланици у сабору мораће донијети закон о штампи, по ком ће бити слободно писати у новине без запреке. Разлаже, како је потребан за народ „Нови Србобран“, у вођењу праве народне политике, па зато треба сви да одлучно стоје под заставом српске самосталне странке. Говор његов пропраћен је бурним одобравањем.

Послије њега говорио је г. Михаило *Медаковић* парох из Јасеновца, о рачунима, које имамо с Мађарима. Већ године 1869., дакле пред 35 година, закинули су нас Мађари при обрачуна за један милијун и три стотине тисућа форината (1,300.000). Поред тога да су нам наметнути различити терети, а ускраћени многи приходи. Говорио је даље, како су нам Мађари присвојили шуме, граде од нашег заједничког новца скоро само за себе жељезнице и уређују своје ријеке, а нас поплаве убијају. Он захтијева, да ми у Хрватској и Славонији будемо за себе, а Мађари за себе, да нам Мађари даду чисте рачуне, па онда да нас пусте, да сами господаримо са својим, па зато и он препоручује да се у сабор бирају такви људи, који ће настојати, да то све постигнемо.

Г. Младен *Остојић* парох из Жировца говори о народном господарству. Вели, да народ убија то, што

не умије радити како треба: јер плитко оре, не угари земље, алат му не ваља. Говори о том, како се све више губи наша лијена народна ношња, а увлаче се стране крпе и за њих се новац избацује. Не чује се тара (стан, разбој) ни трлица (стуба), нити се сију коношље и лан (кѣтен). Позива народ, да се удружује у српске ратарске (земљорадничке) задруге. Тако здружени и ојачани лакше ћемо моћи добити и издржавати своје српске народне школе и задобити остала своја народна права.

Г. Нинко *Седлар* парох из Слабиње говорио је о нашој народној цркви и о томе, како су је нападали и хтјели да нас поунијате. Даље је говорио о свећенству, како треба да је свуда једнако плаћено за свој рад. У наше народно-црквене послове да се уплеће угарска влада, што треба свом снагом сузбити. Устаје против тога, да Срби плаћају двоструки порез, ако хоће да имају своје чисто српске народне школе, јер морају плаћати и за комуналне (земаљске) и за своје народне школе. Народ треба да бира такве људе у сабор, који ће уредити све те ствари, како је за народ најбоље.

Послије њега говорио је г. Светозар *Прибићевић*, главни уредник „Новог Србобрана“. Вели, како му је мило, што види последице пет година, откад је отишао из свог родног краја, да је нарастао толики број народне господе, која се брину за народ. Досад се тако звани народњаци нимало нијесу бринули за народ, чак му били непријатељи, па је народ почео да губи вјеру у себе и у своју будућност и свој напредак. Но сад је хвала Богу пошло на боље. Народна господа приближила су се народу, те заједно са народом хоће да му извојују његова права. Нас има у Хрватској и Славонији једна трећина, па зато тражимо своја права као народ, те да се у свему изједначимо с нашом браћом Хрватима. Имамо исте дужности, па је право, да имамо и иста права. Као дјеца ове земље тражимо њезину самосталност према Мађарима, с којима тек онда можемо бити пријатељи, кад нас пусте у миру, кад постанемо, сами своји. Имамо даље право да управљамо са својом црквом, али су се и ту Мађари осилили, па се играју с нашим правима и газе нам и поништавају наше законе. Стаavimo се одлучно на међе тијех својих права и не дајмо, да нам их Мађари преоравају. Ко не чува својих права, ко их не брани од нападаја свакога, не заслужује да их има. Даље треба да се у земљи уведе народна управа и да се учини крај самовољи по опћинама. Управа у земљи треба да се стара, како ће и народу помоћи на сваком кораку, а не да се брине само о том, како ће покупити порез од народа. Да се све то постигне, морамо имати увјерења. Пред увјерењем падају жандарски кундаци. Да наши стари нијесу страдали за своје увјерење, не би нас било овдје више као Срба. Радимо дакле и боримо се, па ћемо све постићи. Затијем је говорио г. Јово *Обрадовић*, парох из Шегестина о српским народним захтјевима т. ј. да нам се призна наше српско име, под којим смо дошли у ове крајеве, а исто тако и српска на-

родна застава, коју требамо при свакој свечаности истицати на својим домовима и богомољама. Исто тако немамо ни својих српских народних школа. Веле нам, да их можемо имати, но ту је закон, који наређује, да дајемо порез и за комуналне школе по 40 потура од сваке двије круне државног пореза. Исто тако није ни наша српска црква изједначена, равноправна, с римокатоличком пред законом. Бирајмо дакле у сабор само такве људе, који ће све ове наше захтјеве и права заступати и учинити, да све добијемо, што захтијевамо као своје право.

Затијем је г. Светозар *Прибићевић* захвалио сакупљеном народу и народној господи, што су се у тако огромном броју окупили и на ову народну скупштину и показали онолико заузимање за српску народну ствар. Исто је тако поздравио браћу Србе Босанце. Затијем је предложио скупштини одлуке, 7 их на броју, које је скупштина једногласно примила.

Тако се завршила ова лијепа и велика народна скупштина. Препоручујемо Србима ратарима, да са својом народном господом одржавају ове скупштине и да се упознавају тако са својим правима и износе своје потребе, па да им се потражи сигурна лијека!

Књижнице за народ.

Стара је пословица, да је добра књига најбољи пријатељ. То су одавно увидјели паметни људи и прави пријатељи народни другижех народа и држава, па се трсе, да што више на све могуће начине рашире добре и корисне књиге у народу и да тако народ црпе из њих поуке и користи.

То се особито лако даде постићи баш овијем књижницама за народ. Свако и најмање село дакле требало би да има таку књижницу у којој би биле различите поучне и забавне књиге. Народ би из тијех књижница посуђивао књиге, носио их кући и читао. Особито зими могло би се то радити, када се посвршавају сви већи радови. У вече, када се окупе сви укућани, могао би један читати а остали слушати и тако лијепо и корисно провести то вријеме.

Када човјек чита тако добре и корисне књиге, постаје питомији, разумији, заузетији за своје послове, уреднији, па ће убрзо поћи унапријед. Према томе наши Срби ратари треба да увиде, да књига није беспослица или можда нека мода, него да му је пријеко потребна. Дакако да књиге за народ треба да су писане лаким, разумљивим језиком народним и да је оно, што је писано, заиста корисно за народ.

Пита се сад, како ће се оснивати и ко ће оснивати те књижнице (библиотеке) за народ. Па то није тешко. У сваком скоро селу има свећеник или учитељ. А што ћете ви радити Срби ратари? Отидите вас двојица, тројица свећенику или учитељу, па му кажите погрлице овако: Господине! Ето ми читамо у свом листу „Српском Колу“, да би било потребно оснивати у сваком мјесту књижнице за народ. Кад овај наш народни листи то пише, мора да је то и добро и корисно. Хоћемо дакле да и ми оснујемо таку књижницу, да ни ми нијесмо пошљедњи.

Ви ћете то боље знати од нас, па нам помогите, како би то најбоље удесили. Ако сте нам пријатељ, Ви ћете нам то учинити.

И заиста сваки свећеник и учитељ радо ће Вам то учинити, а то им је напошљетку и дужност, да се о том брину, да им сељани, народ иде напријед, да буду у свему на свом мјесту. Дични и ваљани сељани и њихова је дика. Зар није тако?

Даље би се могли договорити, код кога би се др жале књиге, ко би их пописивао и ко издавао појединцима на читање. Да, рећи ћете, али треба најприје да имамо књига! Одакле нам књиге? Ту не преостаје ништа друго, него сви да смеђу за књиге и отале да се купују књиге. Нека ником не буде жао приложити за тако паметну и корисну ствар неколико полура. Зацјело да ће бити боље и корисније, него избацити за ракију или вино или за друге какве непотребне ствари.

Србине брате! Навикни се на то, да ти је књига потребна као и она кора хљеба, па ти то неће пасти тешко.

Даље се пита какве би књиге узимали? У том ће Вам помоћи опет попа и учитељ, а и уредништво „Српског Коло“. Но треба и ви сами да кажете г. попи и учитељу или да пишете уредништву „Српског Коло“, што онако ви мислите, какве би вам књиге требале и што бисте ради читати и чему се поучити, па да се онда потраже такве књиге, и ако их нема, да се такве пишу. „Српска Ма тича“ у Новом Саду изда сваке године по пет шест књига за народ, а и друштво „Српско Коло“, које издаје и овај народни лист „Српско Коло“ издаваће такођер књиге за народ, у којима ће бити писано о свему, што треба нашем Србину ратару. Ето у првом реду треба да се купују такве књиге за ове народне књижице.

У овим књижицама не треба да има само књига за одрасле него згодних књига и за дјецу, јер је то особито важно. Ако се дијете, још из малена, кад изиде из школе, навикне на књигу, оно ће је увијек тражити и читати и скупљати тако себи знање, па ће му послуже у животу на сваком кораку бити лакше, биће виђенији, јер ће више знати, а ко више зна више и вриједи.

Сада ћу да вам укратко опишем, како је у том погледу у Инглеској, која је данас једна од најбогатијих држава на свијету. А зашто? Зато што се у народу шири књига и различито знање, а кад човек има знања, онда напредује боље и као ратар и као занатлија и као трговац. Не каже се узалуд: Знање је моћ. Паметни Инглези то добро знају, па се према томе и равнају.

Дакле у Инглеској су се почеле оснивати оваке књижице за народ још прије педесет и неколико година (од год. 1850.). Неки Еварт предложио је у инглеском сабору (парламенту), да се уведе мали порез за подизање књижица у народу. Тај нови начин порезовања за ове народне књижице уведен је послје у 330 инглеских градова.

Обично с овим народним књижицама спојене су у Инглеској и дјечје књижице. Таких дјечјих књижица има у Инглеској око 700 у различитим мјестима.

Још ћу вам нешто рећи. У ком народу је раширена књига и народ чита добре и корисне књиге, ту нема крађе, нема палежа, разбојстава и других злочина, ту је народ

миран, ваљан, зна шта смије, што не смије, што може, а што не може, па не долази у сукоб са законом. Људи дакле, који читају ваљане књиге, раде савјесно свој посао и пуне другога у миру, јер знају добро, ако се плећу у туђе ствари не само праве неприлика и штете другом него и себи.

Не само одрасли људи не чине злочина, гдје је раширена књига, него опада у таком народу и број малољетних злочинаца. Ето вам опет Инглеске, како је у њој. Године 1856. било је осуђено малољетних злочинаца некијех 14 тисућа, године 1866. спао је тај број већ на 10 тисућа, године 1876. на 7, а године 1881. на 6 тисућа. Сада их има још мање. Све је то ето учинила књига и те књижице за народ и дјецу!

Срби ратари! Оснивајте и ви дакле такве књижице за себе и своју дјецу, па ћете видјети, да ће вам бити боље и да ћете у сваком погледу поћи унапријед и да ће бити све мање сваковрсна зла међу вама. Зло се лијечи знањем, истином и праведношћу, а о том има у добрим и корисним књигама, које треба да сматрате за своје особите пријатеље, *јер добра књига*, као што је рекао неки паметан човјек, *је аладан али најбољи пријатељ*, т. ј. не ласка ти и не мити те, него ти каже истину у брк!

Загреб.

Милан Поповић.

Народно здравље.

Не чачкајте нос.

Пише д-р Церњански од Перник-града.

Видите ли овог бујнога малишана?

Обрашчићи су му румени, пуначки, округласти, пун је у тијелу, као оловом наливен, тежак, живахан и насмијан, хитар и окретан.

Па ипак, глете: мало, мало, па му је кажи-прст у носу, а ноздрве су му испуцане и, као рањаве, укорићеним покривачем снабђевене. Кад видимо то, мало нам се растужи, јер она љепота красног малишана нагрђена је тиме. Овим вјечним копкањем по носу повриједио се он мјестимично и поновним дражењем изазвано је то рањаво стање. Ну још он је сретан. Таким чачкањем често се унесу у нос какве заразне клице, које стајаху на прсту иза ноктију у оној прљавштини. Црвени вјетар (пожарица или врбанац) је само тако могућан: прстима се, тако рећи, усади у мале повреде.

Тако је опасна та, сама по себи, ружна навика. Не дајте, дакле, дјеци, да се науче тој гадној и опасној навици.

Поред тога, тим начином, могу се десити ушљед повреде и јака крволиптења. Често виђамо, гдје се крв излијева свакодневно из повећих раница, које су проузрочене таким чачкањем.

То виђамо све кад и кад и код одраслих људи. Ми видимо, с каквим су опасностима везане такве повреде у носу; за то их ваља брижљиво лијечити и за савјет питати свога љекара. Тим ћемо отклонити отворена врата заразним клицама, а и иначе здравачка и пуначка дјеца не ће нам бити наружена.

Ну такве пукотине на ноздрвама и разрањености у носу могу се развити и код дјеце и код одраслих, још и из других узрока. Кијавица и други катарни у носу махом чине то. Да богме, да се ту не може без љекара ништа чинити.

У памет се, дакле, и старо и младо, чувајте нос и не тарите га, јер он нам је тако потребан и за мирисање и за дисање; не вријеђајте га, јер кроз а-њ можете унијети и заразу, нарочито, црвени вјетар, због ког се може и животом платити. А разривен, често од пипкања надувен нос, грдоба је у сред лијепана лица.

Шта се збива у нас и у свијету.

Народ се бори за ћирилицу. Прије неколико дана била је сједница опћинског вијећа у Двору, у којој је био и кот. предстојник г. Јован Мирковић. Чим је сједница отворена, устао је Стојан Прибићевић, тежак из Главичана, и предложио по пети пут, да се уредује ћирилицом. Цијело је заступство приватило. Устао је Јандрија Ђурић одмах послје њега и питао вијеће, је ли оно за то, да се уведе ћирилица према закону. Заступство (осим три католика) прими. На то г. престојник рече, да је он једну одлуку овог заступства дао жуп. области (управном одбору) на ријешење, те да без одлуке не може ништа одредити.

Онда је устао поновно Стојан Прибићевић и изјавио у име 21 заступника од прилике ово: Поглавити господине! Закон је ту и виши је од мене и од Вас, и од сваког! Ми не тражимо ништа противзаконито, и кад се овако с нама поступа, онда нам овдје не може бити мјеста.

На то се сви удаљише из вијећнице, ма да је коначна година, те имаде важних послова. Народ је огорчен и вели: »Нас не треба ту, кад ништа не вриједи оно што ми предлажемо! Народ види у свему томе само завлачење, обману и превару.

Тако треба свагдје устајати за своје право. Овај је догађај у толико љепши, што су и Стојан Прибићевић и Јандрија Ђурић сељаци, ратари, па нису чекали, док господода устану, него сами сељаци траже праву праву народу своје.

У Угарској још не да опозиција да се у сабору ради и да се посвршавају послови, који су за државу врло потребни. Зато још никако нема асентације, и за то ће на мјесто ових трогодишњака, које су једва једном пустили кући, доћи докнадни причувници (ерзапрезервисте) по-

сљедних трију година, који ће служити све докле, док се не проведе асентација и не дођу рекрути. Докле ће ерзапрезервисте остати, не може се знати, али може бити до Ускрса. Могло би бити, да ће се оно дванаест људи од опозиције, који непрестано говоре и не даду да сабор ради, примирити, па ће се моћи провести асентација, а ерзапрезервисте неће морати ићи под пушку. Али за то је мала нада.

Најтежи дио овога зла, који које је кроз то пао на народ, иде на људе који служе у Босни и Херцеговини. Тамо нису трогодишњади ни сада још отпуштени кућама, јер главна војничка команда у Бечу свакако хоће да се у Босни и Херцеговини не смањи број старих вјештих војника, а ерзапрезервисте нису баш добро извјезбани војници.

Ми знамо, да је ово за народ велико зло, што смо рекли, али друге није, мора се сносити. Надајмо се, да ће се брзо на боље окренути.

Краљевина Србија има да претури преко себе сметње, које јој праве стране царевине и краљевине. Све веће државе европске као што у другим државама имају и у Београду своје посланике, и ти посланици заступају своју државу тамо. Недавно су све државе, осим француске републике, одазвале своје посланике да се врате кућама. То је за једну државу тежак ударац, кад једна држава одазове свога посланика из друге, онда то значи, да су између њих запети односи. Тако, на прилику, пре него што ће једна држава огласити рат другој, она одазове свога посланика, да дође кући. До душе, са Србијом данас није тако, није до тако крупних ствари дошло између ње и других држава; посланици су рекли, да ће се после нове године вратити, али неће да буду о новој години у Београду. Зашто неће? Неће, кажу, зато, што око краља Петра има таквих официра, који су били у завери против краља Александра 29. маја. Народна је скупштина одобрила дело официра завереника, и не могу се повући ни на какву одговорност. Али страним царевима и краљевинама није то право, већ хоће да се ти официри макну из околине краљеве. Српска влада опет каже, да се нико нема права мешати у унутрашње прилике краљевине српске, јер је она самостална држава. Ето, одатле та запетост, и за то стране државе праве Србији сметње.

Али Србија иде својим путем, јер зна, да не сме ником допустити да јој у земљи заповеда туђинац. Ако има око краља таквих официра, који су били у завери, они ће временом бити измењени, јер постоји закон, да се сваких шест месеци мењају официри око краља, па долазе други. Стране државе не би требале тако да раде према српској краљевини, а особито не би требала друге да покаже Русија, којој је српски народ одан. Али шта ћеш? Така је данас политика у Русији, коју не одобрава ни руски народ. Међу тим Србија види данас, да јој се ваља уздати само у себе, па радити свој посао. Може доћи време, кад ће се покајати они што јој праве сметње.

Српска деца за своју малу браћу у Македонији. У Београду су у народном позоришту мала деца приредила забаву, а за председника свога узели су кнежевића

Павла, синовца краља Петра I. Чист приход су наменили сиротној српској дечици у Старој Србији и Македонији. Деца су представљала и певала, добила су много новаца, јер је била сва сила света на представи. Дошао је био и сам краљ Петар. Госте је поздравио говором деветогодишњи кнежевић Павле, који је рекао, капо њихова мала браћа у Турској страдају, па да они хоће, да им пред Божић утру сузе, док не дочекају и они сретан велики благодан, да узмогну сви заједно кликнути: Живео краљ Петар I! Живео српски народ!

Децу је учио представи г. Бранислав Нушић, српски књижевник. Њему је краљ лично захвалио. Деца ће дати и другу представу.

У Босну и Херцеговину мјесто генерала Апела, који је био поглавица војничких и грађанских власти, дошао је генерал Албори. Он је био корскокомандант у Галицији и држе га да зна добро управљати с војском. Неки кажу, да је он правио ратни план пок. краљу Милану, кад је 1885. (прије осамнаест година) ратовао са Бугарима и био побеђен код Сливнице. Кад је недавно Албори дошао у Сарајево, онда је на поздрав чиновницима рекао, да је он пријатељ поретка, али да ће строго поступати против оних, који муте по земљи.

Лијеп примјер љубави према народу.

Има више добрих људи, који су претплатили по један, два и више „С. Коло“ за сиромашне Србе, који не могу платити претплате, ма да је малена, као код ни једног другог листа. Ми ћемо штампати имена њихова, да их знаду и други. Осим тога спомињемо и ово: У Петрињи се састала дјечица српска те искупила више од десетину круна и шаљу „Српском Колу“ као дар, да нас помогну у издавању народног листа.

Лијепа вам хвала, дјецо српска, када већ сад бригу бринете за род свој! Ми ћемо за тај новац слати сиромашним људима лист.

Својим читаоцима.

Први и други број народног листа нашег изићи ће по Богојављењу на шеснаест страна. Лист ће од нове године изилазити као цјелина без обзира на изашле већ бројеве, па стога молимо пријатеље да се заузму за скупљање претплате, да нам је шаљу и јављају имена претплатника да их можемо штампати. Ми смо жртвовали па смо дали двоструки број божићни, јер нам није ни до какве користи, као што показује најјевтинија претплата, али зато желимо, да се „Српско Коло“ рашири што више, јер је у њему мјеста сваком сину и кћери народној, који хоће да чују и читају корисну ријеч. Па сад, браћо и сестре, Бог вам а душа вам!

На знање поштованим читаоцима. Божићни број нашега народног листа шаљемо свима претплатницима, као и понеким другима, за које држимо, да ће се претплатити. Молимо браћу и пријатеље народне, да се заузму па да се лист што више рашири међу народ, коме је намијењен. Исто тако молимо оне, којима смо лист слали на њихову молбу, у једном или више примјерака, да нам пошљу новац, да лист нема штете и да их не морамо писмено опомињати, јер и то стаје трошка и времена.

Администрација „Српског Коло“
Загреб, Николићева улица.

РАЈА С. ПОПОВИЋ

Будимпешта — Београд
— IX., Lónya utca 11. —

Комисионарска радња за све артикле, а поглавито за говеда, свиње, овце, воће, живину, јаја, поврће, жито, суву шљиву, пекмез, кожу, вуну и друге земљорадничке производе. Врши набавке свих машина, пољопривредних справа и других фабричких производа. На свима пештанским пијацама сталне продавнице. Са свима светским пијацама сталне везе. Услуга солидна и тачна. Провизпја умерена. Сви извештаји и обавештења бесплатно. Разашиље недељне — пијачне извештаје о свима артиклима —

602. 5—6

Творница покућства
атеље за декорације

Ђожић и Мецихз, Осек

Главно стовариште: Осек, горњи град
Филијале: Н. Сад, Винковци, Бировитица

ПОКУЋСТВО

за једноставно кућанство, за потпуну женидбену опрему, за хотеле, интернате, семинаре, летниковце и званија, као и — тапетирање свих врсти просторија. —

Велики избор

Тепиха, завеса, чаршава, жељезног намештаја, линолеума, огледала, слика, светих икона — и колица за децу —

Познато као најсолидније, услед тога — најјевтиније набавно врело. —

Тачна и брза поелуга

Ценик и тачно састављен прорачун са укуским нацртима шаљу се на захтевање поштом бесплатно.

601.5—6

Србадијо драга!

У кога срце српско бије, ко прошлост своју памти и зна — тај ће се сјетити, да је Србин од најстаријих времена, гдје год је могао, подизао свете задужбине. Лијепо нам о том свједочи наша народна пјесма :

„Није бабо расковао благо —
На наџаке ни на буздоване —
Већ је бабо расковао благо
Зидајући свете задужбине.

Прваци српски — поглавице и свјетовне и црквене предњачише у томе. Сјетимо се само у доба Немањића, шта је чинио Стеван — шта ли син његов Сава? А слиједећи његов примјер што су чинили кашње многи и многи — и већи и мањи?

Све крајеве гдје но Србин живи, а нарочито убави Сријем, равни Банат ипитуму Бачку искитила је српска рука неимарска св. грађевинама. Код нас у Лици није тако. Сиромаштво овог кршног краја, а и вјечите борбе за крст часни и слободу златну учинише, да се дједови наши задовољише и с тим, ако су понегдје могли да подигну св. богомољу.

Што не могоше они — у колико се може — хоћемо да учинимо ми — потомци њихови.

Србадијо драга!

На сред долине кореничке пред 150 и више година подигнута је црква, данас још звана велика црква.

Упливом госпде компанијске разви се кашње мјесто наше овдје гдје је а црква нам остаје на страни, остаје подалеко. То нам даде повода да ради нас самијех, а по највише ради школске дјечице наше, која у зими у цркву и не иду, али кад иду — идући по отој вијавици плачући кући нама долазе, — да, ради њих понајвише прегнусмо ми Срби — Кореничани, да у средини свога мјеста подигнемо свету богомољу.

Србадијо драга!

Прилике су данас боље — боље него што су некад биле, маџ је данас метнут у корице, али ми и данас ратујемо са оним другим непријатељем дједова нашијех — ратујемо и данас са сиромаштвом. Па и немарећи за то, што год се може чинимо и чинићимо да остваримо замисао нашу. —

Између себе сакуписмо лијепу свотицу новаца. А честити наш Кореничанин г. Васо Петричић, велетржац у Љубљани, дарова нам у ту сврху једну кућу и земљиште, на којем канимо цркву да подигнемо. А све то није доста, за то управљамо на тебе, Србадијо драга позив овај, да нам и ти помогнеш.

Колико ко може да даде нек нам даде, колико ко може да скупи у мјесту своме нека скупи, нека нам пошаље, нека нам поможе — помоћи ће браћи својој, а учиниће себи задужбину.

И најмањи дарак са благодарношћу се прима. Имена даровалаца биће у српским листовима објелодањена.

Новац молимо да се шаље на предсједника црквене опћине Стевана С. Калембера или потпредсједника Пају Тишму који су дозволом Високе Владе на то овлаштени, те који за исти новац солидарно и одговарају.

Кореница, на Св. Арханђела Михаила 1903.

603.1—1.

Стеван С. Калембер
предсједник.

Михаило Станић
протопрезвитар.

Пајо Тишма
потпредсједник.